Brede Adviesraad Sociaal Domein
info@basd-zutphen.nl

Inlichtingen bij:	B. van Wel, C. Verkuylen	*Telefoon:*	14 0575	*Bijlage(n):*	1
Team:	Inkomen	*Zaaknummer:*		*Uw bericht van:*	19 april 2023
Onderwerp:	Advies wijzigingen VV en BV	*Datum:*	30 mei 2023	*Uw nummer:*	

Geachte leden van de Brede Adviesraad Sociaal Domein,

Op 19 april 2023 hebt u ons uw advies gestuurd over de diverse wijzingen van de verzamelverordening Werk en inkomen en de beleidsvoorschriften Werk, inkomen en participatie gemeente Zutphen. Wij danken u voor deze advisering.
Wij zijn blij te constateren dat u kunt instemmen met de meeste wijzigingen. Bij een aantal wijzigingen plaatst u kanttekeningen. In deze brief reageren wij hierop. Vanwege de onderscheiden bevoegdheden van gemeenteraad en college bij het vaststellen van de wijzigingen, gaan wij daarom eerst in op uw kanttekeningen en advies bij de wijzigingen van de verzamelverordening. Daarna reageren wij op de kanttekeningen en uw advies bij de wijzigingen van de beleidsvoorschriften. Wij beginnen onze brief met een reactie op uw inleidende opmerkingen over de uitvoering en sluiten af met een reactie op uw afsluitende opmerking over het Crisisfonds.

Inleidende opmerkingen
U merkt op dat er ook ruimte moet zijn én blijven om de menselijke maat toe te passen in de situaties die daar om vragen. Daarbij zou volgens u de overkoepelende visie moeten zijn dat willekeur moet worden voorkomen, dat wil zeggen dat het niet mag uitmaken door wie een cliënt geholpen wordt. U vraagt aandacht voor de kwaliteit van de dienstverlening van de professional en wijst daarbij vooral naar de signaleringsfunctie en de ondersteuningsfunctie.
Onze reactie
Wij onderschrijven alle door u genoemde uitgangspunten. Daarom zijn wij regelmatig in gesprek met de ambtelijke organisatie over onderwerpen als menselijke maat en inlevingsvermogen, waarbij we eveneens stilstaan bij het voorkomen van willekeur. We beseffen goed dat aandacht voor het laatste belangrijk is, omdat in onze aanpak de individuele cliënt (zijn of haar problematiek) en maatwerk centraal staan. In onze reactie op uw advies over de "Maatregel bij het niet meewerken aan doorbetaling vaste lasten" gaan we op het voorkomen van willekeur nader in. In onze aanpak schenken we, tot slot, aandacht aan het op peil houden van kennis van de regelgeving van de medewerkers en stimuleren we hen om zich actief signalerend en doorverwijzend op te stellen.

Advies over de wijzigingen Verzamelverordening werk en inkomen
Maatregel bij het niet meewerken aan doorbetaling vaste lasten
Uw advies om voordat tot het opleggen van een maatregel wordt overgegaan, zeer zorgvuldig te handelen begrijpen wij goed. Wij onderkennen dat een korting op de bijstand wegens een maatregel voor de cliënt grote financiële gevolgen kan hebben.
Daarom:

- Is het voorstel aan de Raad om de maatregelgrond die nu voorligt in te delen in de laagste categorie ter hoogte van 30% 1 maand en de maatregel pas op te leggen nadat is vastgesteld dat de inburgeraar niet zelf(standig) zijn of haar vaste lasten kan betalen. Wij bieden de inburgeraar bij de betaling van vaste lasten hulp en ondersteuning via Vluchtelingenwerk aan.

- Onderstrepen wij het belang van het juist en actief toepassen van het “Afwegingskader opleggen maatregelen” dat in de Beleidsvoorschriften staat opgenomen. Hieronder vallen onder meer het (verplicht) horen van de cliënt voordat een maatregel wordt opgelegd en de afweging of een maatregel moet worden gematigd of niet toegepast. Matigen gebeurt in situaties waarin de cliënt de in beginsel verwijtbare gedraging in mindere mate is aan te rekenen. Niet toepassen gebeurt in situaties waarin de cliënt de verwijtbare gedraging niet is aan te rekenen. Tot slot kunnen volgens het afwegingskader dringende persoonlijke omstandigheden aanleiding geven voor het afzien van de maatregel.
- Adviseert volgens de gebruikelijke werkwijze de ene medewerker en besluit de andere medewerker bij het opleggen van een maatregel (4 ogen).

Advies over de wijzigingen Beleidsvoorschriften werk, inkomen en participatie
Vrijlating inkomsten
U adviseert over de aanpassing van paragraaf 1.10: De aanpassing van paragraaf 1.10 van de Beleidsvoorschriften die terugwerkt naar 1 januari 2023 gaat naast een redactionele aanpassing om de introductie van een vrijlating van 15 %. Deze vrijlating gaat om inkomsten uit parttime arbeid die met een loonkostensubsidie worden gesubsidieerd en aangevuld met bijstand. Deze vrijlating is van toepassing op alle bijstandsgerechtigde werknemers met een loonkostensubsidie en niet beperkt tot 27+ers.

U adviseert gemeente Zutphen om, zoals het Utrechts beleid, voortaan jongeren aanspraak te laten maken op de algemene vrijlating van 25% (met een maximum in hoogte en duur) en een vrijwilligerswerkvergoeding (met een maximum per jaar); een en ander zoals nu uitsluitend is geregeld in de Participatiewet voor 27+ers. De Participatiewet verbiedt dat; Utrecht heeft desondanks toch voor dat beleid gekozen.
Die keuze maakt de gemeente Zutphen niet. Gemeente Zutphen wacht op de uitkomsten van het wetgevingstraject Participatiewet in balans, dat mogelijk voor (een) bepaalde categorie(ën) jongeren tot opheffing van genoemd verbod leidt. Een mogelijke invoeringsdatum van de Participatiewet in balans is 1 juli 2024.

Afstemming Stichting Leergeld

Naar aanleiding van de wijziging van de beleidsregel over de afstemming met Stichting Leergeld, waarbij een bijdrage van Stichting Leergeld als voorliggend voor het Kindpakket geldt enkel voor wat betreft het ‘meedoen’-gedeelte, merkt u op dat bij een afwijzing van een aanvraag (van het Kindpakket) de hulpvraag door de professional alsnog bij diverse fondsen neergelegd kan worden. Dat is zeker mogelijk, waarbij het voor ons de vraag is of dit altijd ‘pro-actief’ door de professional moet geschieden of advisering of verwijzing eerder op zijn plaats is. De recente ervaring met het crisisfonds (waarover later meer) heeft ons geleerd dat professionals een actieve rol kunnen spelen bij het inschakelen van noodhulp wanneer de bestaande voorzieningen niet toereikend zijn of niet benut kunnen worden. We verwachten dat we deze noodhulp in de toekomst structureel en meer gecoördineerd kunnen inzetten in Zutphen en dat alle professionals in het sociaal domein deze noodhulp kunnen inschakelen.

Schrappen vergoeding internetkosten bij Meedoenregeling (vrije keuze)

In de voorstellen die wij u hebben voorgelegd in verband met de verruimingen van de Meedoenregeling hebben wij ook een wijziging opgenomen die feitelijk een beperking van de mogelijkheden inhoudt. Dat betreft het schrappen van de vergoeding van internetkosten van inwoners die vanwege hun chronische ziekte of handicap aan huis gebonden zijn (en daarom niet kunnen deelnemen aan activiteiten die de Meedoenregeling vergoedt). Wij hebben dit vooral voorgesteld vanwege de lastige uitvoerbaarheid. Het vraagt immers van de behandelaars van de aanvraag om te beoordelen of er sprake is een chronische ziekte of een beperking. Bovendien is internet inmiddels algemeen gebruikelijk, iedereen maakt hier gebruik van en maakt kosten hiervoor. Met de bepaling van de vrije keuze, zo luidde een nadere overweging van onze kant, zijn er ook voor deze doelgroep activiteiten denkbaar die het meedoen bevorderen, ook al is men aan huis gebonden (denk bijvoorbeeld aan online cursussen).
U geeft aan hierover informatie ingewonnen te hebben bij Perspectief Zutphen. U adviseert mede op basis van deze informatie om internet kosten juist wel te vergoeden. Chronisch zieken en mensen met een beperking zijn volgens u meer dan anderen afhankelijk van het internet. Het gaat dan niet zozeer om het meedoen maar om de toegankelijkheid en het gebruik van internet. Zo kan men bijvoorbeeld niet naar de bibliotheek om iets uit te printen.

Mede op basis van dit advies realiseren wij ons dat het schrappen van de vergoeding zich slecht verhoudt tot een andere wijziging die wij hebben voorgesteld, namelijk het schrappen van de limitatieve lijst van vergoedingen. Op basis van de vrije keuze moet het ook mogelijk zijn internetkosten te vergoeden in een situatie waar mensen door omstandigheden aan huis gebonden zijn. De aanvrager moet dan wel aannemelijk kunnen maken dat dit in zijn of haar situatie het geval is.

Medische keuring bij de studietoeslag

We hebben in de beleidsvoorschriften van de studietoeslag het volgende opgenomen: 'Om te bepalen of iemand door een structurele medische beperking niet in staat is om naast zijn studie inkomsten uit werk te verwerven, *kan* een medisch advies worden opgevraagd. Dat is niet verplicht. Wanneer uit de omstandigheden duidelijk blijkt dat de aanvrager onder de doelgroep valt, wordt geen (onnodig) medisch advies opgevraagd. Dat is in overeenstemming met eerder gemaakte afspraken in Zutphen over het opvragen van medische adviezen, namelijk dat we hiermee zuinig zijn'. Naar aanleiding van deze laatste zin adviseert u ons hier uiterst zorgvuldig mee om te gaan. 'Een consulent is immers geen arts of arbeidsdeskundige. Een advies van een bedrijfsarts / psycholoog is deskundig en objectief. Met andere woorden, zuinigheid kan dus duurkoop zijn'.
We merken op dat het hier om een vuistregel gaat voor de uitvoering die vooral moet voorkomen dat inwoners onnodig belast worden. Als het evident is dat iemand door zijn of haar beperking niet kan werken naast de studie, is een medisch advies ons inziens niet van toegevoegde waarde en verstrekken wij de studietoeslag zonder een medisch advies op te vragen. We zullen echter nooit tot een afwijzing overgaan zonder een medisch advies op te vragen. Dat hebben wij ook nadrukkelijk opgenomen in de beleidsvoorschriften.
Uw advies om meer bekendheid te geven aan de studietoeslag zullen wij ter harte nemen, overigens in het besef dat het om een relatief kleine groep gaat (in Zutphen woonachtige studenten met een beperking). Wij zien daarom meer in gerichte voorlichting, bijvoorbeeld bij de Praktijkschool, dan het standaard meenemen in gesprekken met inwoners, zoals u voorstelt.

Persoonlijke voorzieningen bij werk en scholing
In uw advies benadrukt u het wegnemen van belemmeringen, ook als deze niet bekostigd kunnen worden. Hiermee benadrukt u het belang van preventie en dat onderschrijven wij. Het (Participatiewet)budget biedt voldoende uitvoerings- en financiële ruimte om de door de Raad vastgestelde persoonlijke (re-integratie)voorzieningen te kunnen bekostigen.

Jongeren
Vanaf de wetsaanpassing van 1 juli 2023 (Breed offensief) is de zoektermijn niet langer van toepassing op personen tot 27 jaar (jongeren) die:
● een loonkostensubsidie ontvangen of tot de doelgroep loonkostensubsidie behoren;
● een medische urenbeperking hebben; of
● tot een jaar voor de aanvraag van bijstand op het praktijkonderwijs of voortgezet speciaal onderwijs ingeschreven hebben gestaan. Dit geldt ook als zij voorafgaand aan de aanvraag al een baan hebben gehad.

U adviseert om, zoals Utrecht, voortaan niet langer een zoektermijn voor alle jongeren te hanteren.
De gemeente Zutphen heeft bij de start van de Participatiewet in 2015 via beleidsregels en thans Beleidsvoorschriften in paragraaf 1.13.1 Jongeren, er voor gekozen om:

- Jongeren direct na de melding om bijstand, dat wil zeggen vanaf de eerste dag van de zoektermijn te adviseren bij de invulling die de jongere geeft aan de zoektermijn. Deze zoektermijn richt zich primair op (her)deelname aan regulier bekostigd onderwijs of, als het eerste niet mogelijk is, betaald werk. Vanzelfsprekend betrekt de gemeente bij haar advies mogelijke belemmeringen die de (gewenste) invulling die de jongere aan de zoektermijn geeft in de weg staan. Met haar adviserende rol helpt de gemeente de jongere op weg en voorkomt de gemeente tevens een conflict met wetgeving die de ondersteuning bij arbeidsinschakeling tijdens de zoektermijn verbiedt. Deze werkwijze voldoet, zo blijkt.
- Jongeren (en hun ouders) die gezien hun leeftijd - op termijn - het Zutphens Praktijk- of Voortgezet speciaal onderwijs verlaten aan de hand van een samenwerkingsafspraak met genoemde scholen naar, veelal gesubsidieerd werk te begeleiden. Waarbij een doel is (bijstands)uitkeringsafhankelijkheid te

voorkomen. Ook dat werkt goed in de praktijk. Doorgaans zijn de jongeren die het genoemde onderwijs volgen of volgden jongeren die tot de doelgroep loonkostensubsidie (zullen) behoren en en/ of jongeren die een medische urenbeperking (zullen) hebben.

Hiermee liep de gemeentelijke praktijk vooruit op de wetswijziging (Breed offensief) per 1 juli 2023, maar eveneens loopt de gemeente hiermee vooruit op een mogelijke wetwijziging per 1 juli 2024 (Participatiewet in balans) die mogelijk voorziet in de bevoegdheid van het college om, op basis van een individuele beoordeling van de zoektermijn af te zien; dat is waarop Utrecht in dit verband anticipeert.
Wij trekken daarom de conclusie dat wij in de geest van uw advies handelen.

Crisisfonds
U sluit uw advies af met de oproep om het 'crisisfonds of iets vergelijkbaars' voort te zetten gezien de positieve ervaringen met dit fonds. U doelt daarmee op de individuele noodhulp die in het kader van tijdelijke maatregelen in verband met de energiecrisis is verstrekt. Deze tijdelijke noodhulp is verstrekt via Stichting Urgente Noden Liemers Achterhoek. Er zijn inderdaad – zoals u stelt - meer dan 300 aanvragen door meer dan 30 organisaties gedaan, waarbij er gevallen van armoede aan het licht zijn gekomen die tot dan toe op geen enkele wijze bekend waren. Hoewel dit advies buiten het bestek van onze adviesaanvraag ligt, willen wij hier toch kort op reageren. Wij hebben een draagvlakonderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheid en wenselijkheid van een (structureel) noodhulpbureau van Stichting Urgente Noden in Zutphen. Dit draagvlakonderzoek adviseert om over te gaan tot de oprichting van zo'n bureau. Wij nemen hierover een separaat besluit.

Vragen
Als u nog vragen heeft over deze brief, neemt u dan contact op met dhr. C. Verkuylen (armoedebeleid) of dhr. B. van Wel (werk en inkomen), team Inkomen. Dit kan via telefoonnummer 14 0575 (zonder kengetal) of info@zutphen.nl. Wilt u als u een bericht stuurt het zaaknummer vermelden?

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Zutphen,
de burgemeester, de secretaris,